

Inhoudsopgave

1. De nieuwe situatie.....	1
2. Onze visie.....	1
3. Praten over Corona	2
5. Wat als het kind het moeilijk heeft bij het ontvangstmoment?	4
6. Kindverdeling.....	4
7. Basishouding observeren en afstemmen	5
8. Tips	6
Bijlage 1 Verdelen van kinderen.....	7
Bijlage 2 Verdelen van taken	8
Bijlage 3 Boekentips/ speltips	9

1. De nieuwe situatie

Vanaf 16 maart zijn alle kinderen, ouders en wij in de Corona trein gestapt. Niet geheel onverwachts, maar toch ook niet voorbereid op wat er nog zou komen. Nu we voorzichtig de draad weer oppakken opnemen en de trein weer gaat rijden is het belangrijk dat wij samen met de kinderen en ouders alles in goede banen gaan leiden. De groep gaat weer draaien, samen spelen, samen spelend leren en samen vieren. We starten met de wetenschap dat kinderen heel flexibel zijn én dat welbevinden de basis is. Hieraan gaan we bewust bouwen. Inmiddels wordt er gesproken over het nieuwe normaal: rekening houden met afstand tot elkaar, met aangescherpte hygiënerichtlijnen. Ook dat zal het werk beïnvloeden. In dit document vind je een aantal praktische tips en werkvormen voor de eerste periode ná de Corona sluiting. Niet allemaal nieuw, maar geschikt en bedoeld om te helpen bij het nieuwe begin.

2. Onze visie

Voordat we de tips en aanpak beschrijven, willen we even terugblikken naar de doelstellingen, want hoe zat het ook al weer met de basisprincipes in ons dagelijks werk?

Kinderen een emotionele veiligheid en geborgenheid bieden; Zie de behoefte die een kind heeft en speel adequaat in op emoties. Het ene kind komt binnen met een lach. Het andere met een traan. Dat mag. Een kind mag verdrietig zijn of het spannend vinden. Benoem vooral de emotie die je ziet en laat deze er zijn. Deze aanpak maakt dat een kind zich begrepen en gehoord voelt. Zie ook de intentie die achter het gedrag zit (het spannend vinden kan zich uiten in druk doen bijvoorbeeld) en benoem deze ook heel bewust. Het kind zal zich begrepen en gehoord voelen.

Houd hierbij vast aan vaste routines en rituelen zodat een kind zich de waarden en normen eigen kan maken, de “cultuur van een samenleving”. Dit voelt vertrouwd en biedt houvast. Denk hierbij aan een vast afscheidsritueel, vaste rituelen voor het eten en of slapen gaan en een duidelijk dagritme. Deze zijn in de huidige tijd belangrijker dan ooit. Laat een kind iets vertrouwds van thuis meenemen (een knuffeltje, een sjaaltje, enz.)

Blijf de kinderen gelegenheid geven tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties. Laat kinderen zoveel mogelijk zelf doen wat ze ook zelf kunnen. Zelfstandigheid geeft kinderen grip op de situatie en dit komt hun welbevinden ten goede. Bepaal op basis van het dagritme dat jullie bedenken en vastleggen, op welke momenten je deze zelfstandigheidsbevordering bewust kunt inzetten. In de BSO is het van belang dat je voor de participatie van de kinderen een ruime plek inbouwt. Zorg dat kinderen inbreng hebben in de planning van de dag. Kunnen meepraten geeft vat op de dingen.

Ook in de nieuwe situatie gaan kinderen sociale competenties ontwikkelen. Geef ze hier de gelegenheid toe; kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden.

Een nieuw begin

- Zorg voor een veilige relatie met de omgeving.
- Bied structuur
- Zorg voor de aanwezigheid van het bekende soort speelgoed
- Zorg dat de inrichting herkenbaar is

Tip: Praten en ook tekenen of rollenspel kan kinderen helpen in contact te komen met hun gevoelens en te ontdekken waar ze eventueel bang voor zijn. Geef veel echte complimenten en positieve aandacht.

3. Praten over Corona

Kinderen zijn zeer flexibel. Ze nemen de situatie weer snel als nieuwe realiteit aan en passen zich daaraan aan.

Speel in op de vragen die er komen bij kinderen. Het hangt onder andere van hun leeftijd af hoe zij de afgelopen periode dingen hebben ervaren en gevoeld. Beantwoord hun vragen zo eerlijk mogelijk; rekening houdend met hun leeftijd en datgene wat zij kunnen begrijpen/verwerken. Laat het kind eerst zelf vertellen wat het weet en sluit hierop aan. Houd het eenvoudig en maak gebruik van betrouwbare bronnen.

Maak de situatie daarnaast ook niet groter dan hij is. Vertrouw op de flexibiliteit van kinderen. Op een gegeven moment werd het normaal om een tijd niet naar school of het kinderdagverblijf te gaan. Nu wordt het langzaam weer normaal om wel te gaan en zullen kinderen over het algemeen weer snel in dit nieuwe ritme komen.

Ga met de BSO kinderen in dialoog over hoe zij de afgelopen periode hebben ervaren. Geef hen de tijd en ruimte om hun ervaringen te delen. Stimuleer onderlinge reacties en vertel zelf ook wat je

hebt meegemaakt. Misschien hebben kinderen wel dierbaren verloren of zijn ze bang dat dit gaat gebeuren. Het kan helpen als ze hierover kunnen praten.

Niet alle kinderen hebben zin om veel over de situatie te zeggen. Wat ze denken of wat hen bezighoudt kunnen ze ook op een andere manier uiten. Bijvoorbeeld in rollenspel, een Coronakrant, vlog of schilderij. Ook muziek en beweging kunnen een uitlaatklep zijn. Zoek juist naar activiteiten en bezigheden die de onderlinge band versterken. Om de groepsvorming weer goed op gang te brengen, moet je als pedagogisch medewerkers zelf actief worden.

4. Een soepele herstart voor iedereen

Als je terugdenkt aan 16 maart, het moment dat we allemaal in een andere situatie kwamen door het Corona virus, hoe voelde dit dan voor jou? De kans is groot dat je er door werd overvallen en dat je even niet wist 'wat te doen'. Je volgde het nieuws en je was weer op de hoogte. Op enkele delen van de maatregelen had je zelf wat invloed, maar op een ander stuk weer helemaal niet en werd er van je verwacht dat jij die maatregel gewoon ging opvolgen. Je moest je leven hoe dan ook aanpassen. Datzelfde werd gevraagd van ouders en kinderen. En nu de kinderopvang (en school) de deuren weer opent, betekent dat opnieuw een aanpassing. Hoe kunnen we er voor zorgen dat 'de eerste dag' vertrouwd voelt voor kinderen en ouders? Het zal voor zowel kinderen als ouders wennen zijn om weer naar de opvang te gaan. Bespreek met je team hoe je dit gaat aanpakken.

Tips:

- Informeer ouders van tevoren over hoe weer opgestart gaat worden -> gebeurt vanuit CB.
- Zorg er sowieso voor dat er genoeg medewerkers zijn, zeker bij het begin van de dag. Voeg in de herstart-fase zo min mogelijk groepen samen.
- Vraag aan ouders hoe laat ze ongeveer hun kind zullen brengen op de eerste dag. Hier kun je rekening mee houden als je een taakverdeling met je collega's gaat maken. Bedenk ook hoe je het gaat aanpakken bij de ontvangst: warm welkom bieden en tóch rekening houden met de 1,5 meter afstand.
- Tip: maak een welkomstposter, deur- of raamversieringen of iets anders wat vrolijkheid brengt.
- Onthoud: als wij als pedagogisch medewerkers het vertrouwen uitstralen, dan werkt dit door naar ouders en kinderen. Zij zullen dan ook vertrouwen krijgen in de nieuwe situatie.

5. at als het kind het moeilijk heeft bij het ontvangstmoment?

- Als je merkt dat een ouder het moeilijk heeft, maak dan contact met het kind, richt je op het kind. Als dit goed lukt, heeft het een goede uitwerking op de ouder.
- Laat baby's en dreumesen je handen zien. Het kind zal voelen dat je verbinding zoekt en merken dat je hem/haar wil overpakken van de ouder. Geef het kind de tijd om dit door te laten dringen. Kijk niet op de klok, maar geef de tijd die natuurlijk aanvoelt.
- Neem het kind over van de ouder, maar blijf hierbij wel op gepaste afstand. Kinderen die kunnen lopen, laat je naar je toe komen lopen. Een baby kan door de ouder op een speelkleed of elders in de ruimte neergezet worden, waarna jij op het kind afstapt zodra de ouder je de ruimte heeft gegeven. Laat de ruimte zien aan het kind; kind weet dan (weer...) waar hij/zij is. Als je weet met welk speelgoed het kind graag speelt, laat dit dan ook zien. Dit zijn allemaal herkenningpunten. Benoem ook de kinderen die al aanwezig zijn; je stelt hen opnieuw voor aan elkaar. Belangrijk: geef ook nu ruimte aan het kind om te reageren.
- De herstart is niet na één bezoekje afgerond, maar zal een tijdje vergen. Leg de tweede of derde keer speelgoed neer waar het kind de vorige keer ook mee heeft gespeeld. Blijf op veilige afstand; ben nabij. Het kind voelt jou als veilige haven, zal tot rust komen en alle indrukken kunnen verwerken waarna hij/zij kan gaan spelen.
- Nabij zijn is ook in de BSO nog van belang. Als een kind iets heeft gevonden waar hij/zij fijn mee kan en wil spelen, zorg dan dat je er nog even bij blijft zitten. Blijf het kind observeren totdat je merkt dat hij/zij zijn plekje heeft gevonden.
- Juist in de BSO maak je gebruik van de groep. Observeer of een kind zijn vriendjes of vriendinnen weer vindt en ondersteun daarbij eventueel.

6. Kindverdeling

Om in gedachten te houden, belangrijk voor het kind:

- Individuele aandacht.
- Niet op één dag door verschillende handen opgepakt of aangeraakt worden.
- Veel duidelijkheid en weinig verwarring.

Belangrijk om in gedachten te houden voor jezelf; wat levert het jou op:

- Je weet wat je moet doen.
- Je weet wat je collega zal doen.
- Minder kans op vergeten van dingen.
- Minder overleg tussendoor.

Plan de dag

- Koppel kinderen aan een vaste pedagogisch medewerker. Zo maak je de dag (spel- en verzorgingsmomenten) zo voorspelbaar mogelijk voor een kind. Bij baby's is dit altijd belangrijk maar ook voor oudere kinderen en zeker in een verticale groep werkt het goed, juist in de herstart-periode.
- Eén 'vaste' PM geeft meer duidelijkheid en veiligheid voor een kind. Er is dan maar één persoon die op het kind reageert. Het geeft verwarring, onvoorspelbaarheid als je met meerderen ongeveer tegelijkertijd met kinderen bezig bent.
- Benoem vervolgens duidelijk naar het kind als je naar huis gaat en wie er dan voor hem of haar gaat zorgen.
- Zorg dat je een kindverdeling maakt. In de bijlages vind je een voorbeeld. Hierin vul je in welke kinderen er die dag aanwezig zijn en wie er zorgt voor welke kinderen. Bijlage 2 is een voorbeeld van een dagplanning. Daarin kun je goed weergeven hoe jullie dag eruit ziet en daardoor kun je gestructureerd werken. Ook dit geeft de kinderen rust.
- Betrek in de BSO de kinderen bij de dagplanning. De rode draad kun je als medewerkers zelf bepalen (geeft duidelijkheid en ook dat is belangrijk!), maar aanvullingen op een aantal punten/activiteiten kunnen goed door kinderen beslist worden.

7. Basishouding observeren en afstemmen

- Observeer de hele dag; zie waar het kind zich mee bezighoudt en in welke ontwikkelingsfase hij zich bevindt. Je bent fysiek nabij, maar zit niet actief in het spel van het kind (dit kan het spel immers verstoren). Belangrijk is dat het kind jou als veilige haven ziet en tegelijkertijd zelf de vrijheid ervaart om op ontdekking te gaan.
- Hanteer vaste voorspelbare patronen voor het kind. Gebruik bijvoorbeeld steeds dezelfde woorden. Stel geen vragen. Blijf ook niet herhalen of afleiden als een kind het moeilijk heeft of zijn draai niet goed kan vinden. De emoties van het kind mogen er zijn. Deze benoem je één keer. Om te voorkomen dat het kind hier in blijft hangen, ga je jouw woorden niet herhalen. Probeer de situatie ook in je hoofd van je af te zetten. Wanneer je blijft malen of 'gespannen' raakt, kan het kind dit aanvoelen en daardoor zelf ook moeilijker uit de situatie kunnen stappen. In plaats daarvan geef je met jouw woorden het kind het vertrouwen dat hij het kan. Je zet het kind in zijn kracht en laat voelen dat het oké is dat hij boos of verdrietig is. (Zie bijlage 3 voor tips boeken en spellen m.b.t. emoties)
- Het is belangrijk om alles wat je doet, even te benoemen. Bijvoorbeeld 'Ik ga even naar de keuken'. Zo kan het kind jou 'volgen'. Ook non verbaal, bijvoorbeeld met een knipoog laten weten dat je het kind ziet, werkt fijn.

Afleiden lijkt een goede optie maar de emotie blijft ergens zitten en komt er op een ander moment uit. Wat je wel kunt doen, is naast een kind gaan zitten (ik bied je veiligheid) en zelf gaan spelen zodat je hem uitlokt om ook te gaan spelen. Lach dan naar het kind (ik heb je gezien). Als het kind het spel overneemt, benoem dit dan. Het kind hoort je en zal hiernaar handelen; zich competent voelen.

8. Tips

Actief luisteren: Ken je mij al? ...ik ben Tanja Ik zie ...
Als ik het goed begrijp ... Als jij vindt/ voelt / Wat ik je
hoor zeggen is ... Het lijkt erop dat ... Zo te horen ...
Begrijp ik het goed dat ...

Voorspelbaar zijn. Doen wat je zegt en zeggen wat je
doet.

Signalen zien. Denk aan: niet veilig voelen, moe,
honger, slaap, ontladen. Deze signalen zeggen jou
iets over de emotie die een kind uit. Er zit altijd een
fysieke of emotionele behoefte achter het gedrag van
het kind. Ga hiernaar op zoek; dit is de sleutel voor
jouw reactie.

Beschikbaar zijn voor kinderen. Je bent met je aandacht aanwezig en met je houding. Kijk een kind aan als hij met je wil praten of gewoon naast je wil zitten. Let op of een kind vanuit een andere plek in de ruimte, jou zoekt. Maak even oogcontact.

Praat met het kind over wat er gebeurt, gaat gebeuren, of wat het kind of jezelf mogelijk beleeft of voelt. Het kind voelt de essentie van je woorden, ook al begrijpt hij je niet letterlijk. Maar het gevoel dat jij overbrengt in de klank van je stem en de toon die je gebruikt (en je mimiek!), neemt het kind wel degelijk in zich op.

Tips in de BSO

Ga met de BSO kinderen in dialoog over hoe zij de afgelopen periode thuis ervaren hebben. Dit kun je doen aan de hand van kaartjes met vragen (die je al hebt liggen) of maakt met de kinderen. Noteer hierop vragen over allerlei dilemma's (serieuze en grappige dilemma's).

→ Hoe gingen kinderen daar mee om?

→ Hoe en waarom kwamen ze tot een bepaalde oplossing of beslissing? Deze opdracht gaat ook vooral om waarden en normen. Stel als PM vragen over onder andere:

→ Welke waarde wil je kinderen meegeven in deze dilemma's?

→ Hoe vinden kinderen de balans in loslaten of op een andere manier vasthouden?

→ Wat vinden kinderen zelf van deze waarde?

Voorbeeld van hoe je de opdracht kunt vormgeven:

1. Leg uit wat waarden en normen zijn

2. Kies 1 waarde met de kinderen.

Bijvoorbeeld: Geduld, Trouw, Respect, Vriendelijkheid, Beleefdheid, Behulpzaamheid, Vrijheid van Meningsuiting.

3. Noteer dit woord op een kaart / vel papier en versier het vel

4. Noteer met de kinderen woorden / zaken die hiermee samenhangen

5. Bespreek praktijkvoorbeelden die spelen in het leven van de kinderen

6. Koppel aan deze praktijkvoorbeelden de norm die past bij de waarde

Bijlage 1 Verdelen van kinderen

Format kinderen verdelen	
Het is vandaag:	
Vandaag werken er:	

Maak een verdeling van de kinderen per pedagogisch medewerker. Denk hierbij praktisch en houd rekening met leeftijden en dagritme. Niet alle fleskinderen met hetzelfde ritme bij één PM!

PM:	PM:	PM:	PM:
Namen kinderen:	Namen kinderen:	Namen kinderen:	Namen kinderen:

Bijlage 2 Verdelen van taken

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Datum:	Naam:	Naam:	Naam:	Naam:	Naam:
Ochtend / Binnenkomst ouder en kind. Wie doet de overdracht en hóe					
9.00 fruit Huishoudelijke taken: fruit, afwas, tafels poetsen en vegen, wasmachine aanzetten					
Verzorging: Verschonen, ondersteunen zindelijkheid					
Groep: Aanwezig zijn in groep voor de kinderen. Stimuleren tot vrij spel, buiten spelen					
Extra taken Quebble, mail , telefoon					
Middag 11.30 Broodmaaltijd, afwas, tafels poetsen/vegen					
Verzorging: Verschonen, ondersteunen zindelijkheid/ verzorgen voor rusten					
Middag: overdracht bij brengen en halen					
Verzorging: na het slapen					
Groep: Aanwezig zijn in groep voor de kinderen. Stimuleren tot vrij spel, buiten spelen					
Namiddag 15.00 tussendoortje Huishoudelijke taken: Tussendoortje klaarmaken, afwas, tafels poetsen en vegen, badkamer opruimen					
Extra taken Quebble, mail , telefoon					
Verzorging Verschonen, ondersteunen zindelijkheid					
Groep: Aanwezig zijn in groep voor de kinderen. Stimuleren tot vrij spel, buiten spelen					

Bijlage 3 Boekentips/ speltips

Hoewel we tijdens de start (en de weken daarna) niet telkens heel diep in willen gaan op het Coronavirus, is het goed om verschillende boekjes over Corona te hebben én nog belangrijker: de emoties van kinderen te zien en te herkennen. Hieronder daarvoor een paar tips.

Emoties van kinderen:

Emowijzer | Samen praten over wat je voelt. Praten over gevoelens lucht op. Gevoelens schommelen de hele dag alle kanten op. En nu tijdens de Corona crisis schommelen ze waarschijnlijk nog sneller. Het is belangrijk voor kinderen dat je even stilstaat bij deze gevoelens. Gevoelens benoemen en accepteren helpt. Ook belangrijk is te weten dat alle gevoelens er mogen zijn. Ze horen bij een mens en doven ook weer. In een situatie als deze kan het echt niet de hele dag gezellig zijn. Wel kun je met elkaar in gesprek over wat je nu voelt.

Dus, terwijl buiten de zon schijnt, kunnen jullie samen met de Emowijzer aan de slag. Je schommelt naar het poppetje, dat het gevoel laat zien wat jij nu voelt. Daarna mag het kind en dan, terwijl jij luistert, zacht en zonder oordeel, ontstaat er een puur gesprek. Over wat jullie nu voelen... Even stilstaan bij wat je voelt, kan lucht geven. Ben je klaar? Ga dan samen iets leuks doen. Waardoor je je weer even prettiger voelt.

Meer weten? Voor info, voorlichting en training, kijk op: www.emowijzer.nl

Boeken over Corona KDV:

<https://www.maatschappelijkekinderopvang.nl/wp-content/uploads/2020/03/2020-03-29-NoorehetCoronavirus-def.pdf>

<https://www.doomijn.nl/assets/uploads/corona-peuter--en-kleuterboekje-1586418325---5e8ed295aa29f.pdf>

Boeken over Corona BSO:

https://www.gottmer.nl/downloads/Coronavirus_Watkinderenmoetenweten_GottmerNosyCrow_spreads.pdf

<https://www.weertdegekste.nl/wp-content/uploads/2020/03/Samen-praten-over-Corona-versie-thuisprint.pdf>

Peuteryoga, gewoon even samen tot rust komen

<https://www.doomijn.nl/assets/uploads/30-maart-2-4-jaar-1585571500---5e81e6ac69caa.pdf>

Kletsplot

Maak met de kinderen in de BSO een Kletsplot. Je kunt hier zelf een thema aan hangen. In dit geval (de herstart na een periode zonder kinderopvang) is het goed om een thema met emoties te nemen. Schrijf hier dan vragen op als:

- Toen je veel thuis moest blijven, was je toen: boos, verdrietig, blij of....?
- Mocht je wel naar opa en oma toe? Wat vond je daar van?

Het blijft te allen tijde van groot belang dat je het kind laat merken dat deze gevoelens er mogen zijn. En dat je kinderen helpt om hun emoties te tonen en wat ze hiermee kunnen doen.